

SZÉP, JÓ, IGAZ: KALOKAGATHEIA A KÖRTÉREN

Szöveg:

Götz Eszter

Építész:

Szabó

Levente DLA,

Gyüre Zsolt

Fotó:

Bujnovszky

Tamás

Kész a Gomba

ÉVTIZEDEKEN ÁT BE NEM GYÓGYULÓ HEGKÉNT ROMBOLTA A VÁROS EGÉSZSÉGÉRZETÉT A MÓRICZ ZSIGMOND KÖRTÉREN JOBB IDŐKBŐL OTTMARADT PAVILONÉPÜLET, A GOMBA. VALAMIKOR A VÉGÁLLOMÁSÁRÓL VISSZAKANYARODÓ VILLAMOSPÁLYA HUOK FORMÁJÁNAK KÖZEPÉRE ÉPÍTETTÉK, AMOLYAN TÉRKITÖLTŐNEK, KIS SZÉPSÉG A VÁROSRÉSZ FORGALMÁNAK KÖZEPÉN.

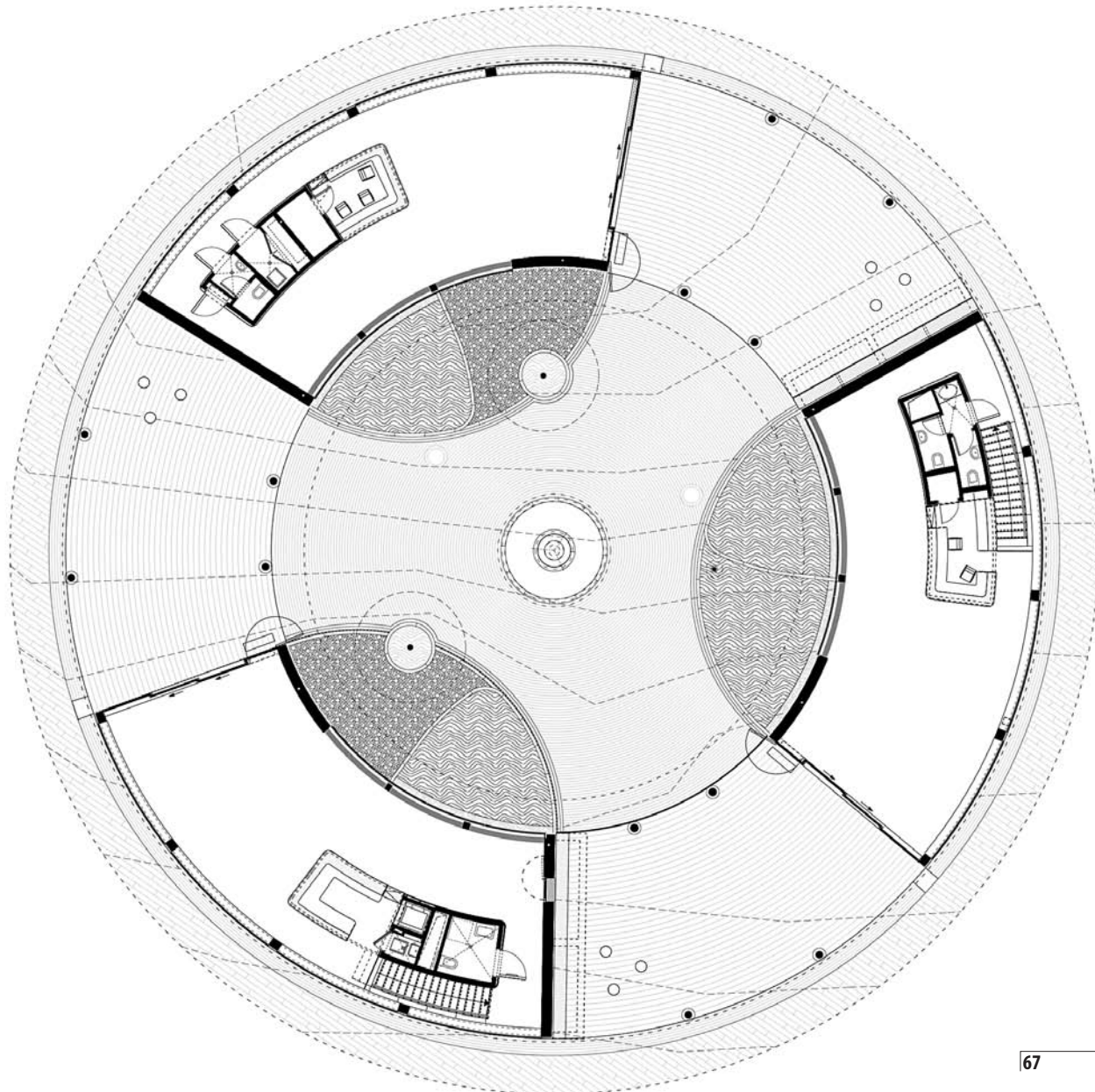

A Gomba kifinomult arányai és illeszkedése a tér mai sodrásában tökéletes

A körgyűrűs tető alá illeszkedő három pavilont, Schall József építész alkotását 1942-ben adták át, jegypénztár és bisztró működött benne, később egy domborművel díszített csobogó is került a közepére. Rövid időre Budapest egyik legszebb térkompozíciója lett, de csupán néhány év békeidőt

kapott. A háború megkímélte a kecses, méltóságos kis épület testét, viszont a gerincét megroppantotta; funkció nélkül, koszlott romként hosszú ideig csak szégyenfoltja volt a környéknek. A hatvanas években áramátalakítót helyeztek el benne, lezárva a félig nyitott pavilonok közötti átjárást, így a tér

közepe folyamatosan zúgó ipari területté lett, körben szakadt plakátok borították. A rendszerváltás után műemlékké nyilvánították, így a romkupacot már nem lehetett csak úgy kisöpörni, mint a sarokban hagyott szemetet, de csúfos állapota egészen mostanáig kitartott.

Ritmus és harmónia, a körforma önmagába visszatérő áramlása

A 4-es metró építése helyzetbe hozta a Gombát. 2009-ben Újbuda önkormányzata tervpályázatot írt ki, amelyre az építészeti-örökségvédelmi szempontok mellett hasznosítási ötleteket is várt, magyarul egy funkcióját vesztett, de esztétikai és a hely identitásában fontos szerepet játszó építmény értelmes újrafogalmazását. A feladat legalább annyira gazdasági, mint építészeti természetű, mégis vagy hetven pályázó

fogalmazott meg egyfajta lehetséges választ. Bontás, ráépítés, udvarlefedés és szolid helyreállítás egyformán szerepelt a menüben, még a két első helyezett is gyökeresen mást gondolt a Gomba jövőjéről.

Újabb három évig semmi nem történt. Majd 2012-ben, amikor a metróépítés lassan a vége felé közeledett, az önkormányzat újból elővette a témát, és az egyik első helyezettet a második díjassal együtt kérte fel a tovább-

Miniatűr park a rohanás közepén, csendes találkozóhely a hangzavarban (a kút domborműve Szomor László)

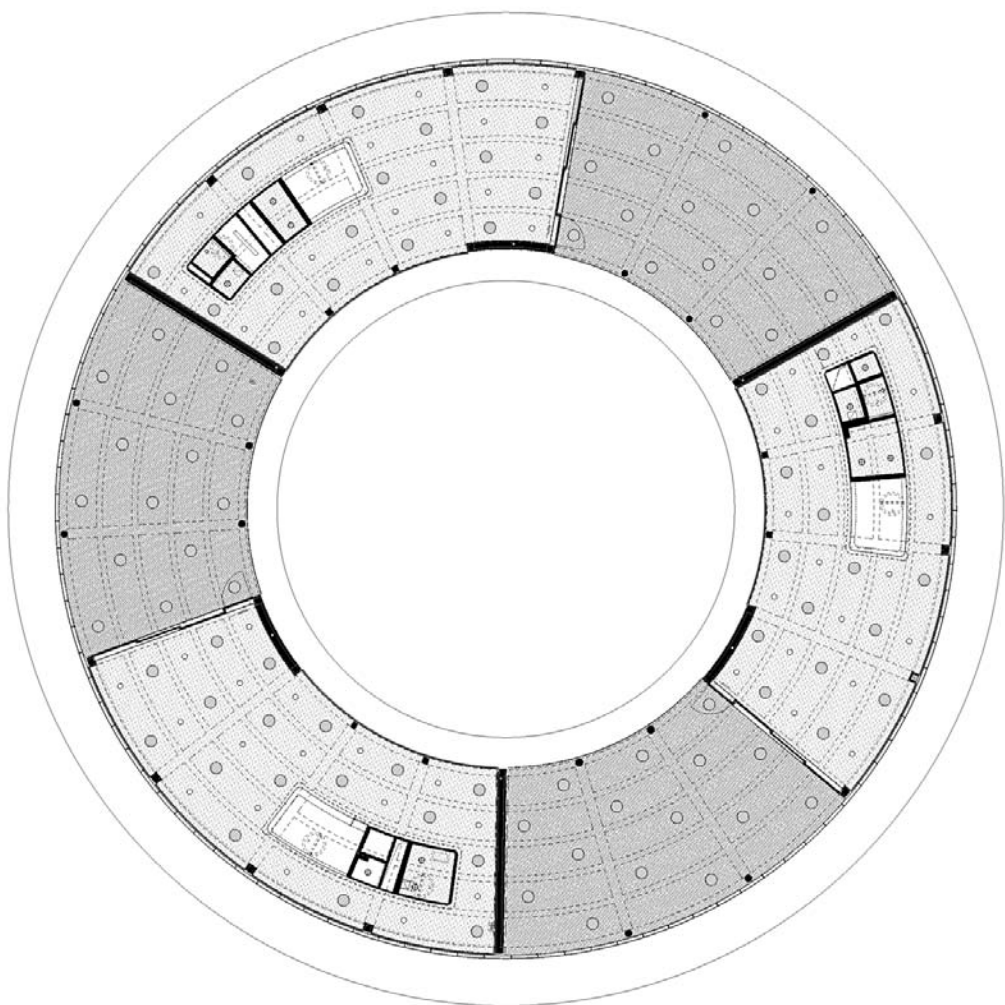

tervezésre. A Gomba innentől Szabó Levente (Hetedik Műterem) és Gyüre Zsolt közös munkája lett, s ez megszabta a gondolkodás alapját: Szabó Levente az eredeti térstruktúrára megtartását, de a zárt tömegek megnyitását javasolta. A Gomba legfőbb esztétikai értékét adó légiesség, a körgyűrű alakú, vékony vasbeton konzollemez tető és a keskeny oszlopok eleganciáját kiterjesztette a pavilonokra is, amelyek falait az eredeti osztott üvegtáblák és mellvédek helyett finombeton felületekkel és íves üvegtáblákkal váltotta ki. Ez tovább erősíti a transzparenciát, mintha az épület nem tömörszerűen, inkább csak a tér látványát megsokszorozó, dinamizáló ritmusként volna jelen. Csak a három pavilon egy-egy zárófala maradt tömör felület, a körív a tér felé is, a belső nyitott udvar felé is üveg, ráadásul a bejárati oldalak eltolható üvegajtóval hosszában is teljesen megnyitják az egyes tömböket. A három pavilon egyikét alapincézték, ide került a vendéglátó egységet kiszolgáló konyhatechnológia és a gépészet egy része. A szelvényekben jegypénztár és infopont, illetve kávézók fognak működni; a beígért kulturális funkció egyelőre bizonytalan.

Mindenesetre, akármilyen is lesz itt, a Gomba kifinomult arányai és illeszkedése a tér mai sodrásában tökéletes. A kör közepén ismét életre kelt a forgalomtól leválasztott, de a pavilonok között minden irányból átjárható kis tér, padokkal és az épület íveit fordított irányban megismétlő zöldfelülettel, a Csodaszarvas-legendát megörökítő csobogó helyreállításával: miniatűr park a rohanás közepén, csendes találkozóhely a hangzavarban. A szépség felvillanása ott, ahonnan emberemlékezet óta csak elfordított tekintettel siettünk tovább. Ritmus és harmónia, a körforma önmagába visszatérő áramlása a kortárs technológia segítségével lett teljes, amit tovább erősítenek a részletek: a tető alatt körbefutó, osztatlan üvegsávon áttörő neonfény; az utolérhetetlen finomsággal a homlokzatba nyomott, csak csillogó fémbetűkre bontott emléktáblaszöveg Schall József nevével és az építés-átépítés évszámával. Illetve a pavilonokba épített bútorelemként, egyszerű, irdalt MDF-lapokkal burkolt pultok, melyeknek menynyezete elrejtje a gépészeti szerelvényeket is. A kültéri bazaltkockák a múltat idézik, belül a finom bazaltörleménnyel ötvözött, csiszolt terrazzo-burkolat a mának szól. És a mi korunknak kell meghallani a Gomba által sugallt gondolatot is: vajon kell-e több profit, mint az, amit egy funkcionális értelemben aligha hasznos, de a mikrokörnyezet teljességét – és nem utolsósorban a szépérzékünket – hosszú idő után végre helyreállított építmény hoz a város életébe.

Az eredeti osztott üvegtáblák és mellvédek helyett finombeton felületek és íves üvegtáblák

Eredeti tervező:

Schall József

Generáltervező:

Hetedik Műterem Kft.

Felelős tervezők:

Szabó Levente DLA, Gyüre Zsolt

Építész munkatársak:

Simon Orsolya, Kohout Dávid, Biri Balázs, Tánczos Tibor, Páll András

Tájépítész:

**Csontos Csenge, Gyüre Borbála
(Geum Műterem Kft.)**

Tervpályázat:

2009

Tervezés:

2012

Átadás:

1942/2014

